

DEVOTI
INSTITUTEI
CANONIC

I

K96
D48
V.1
C.1

135917

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

U. CHICAGO

LIBRARY OF THE
COUNTY HISTORICAL SOCIETY

U. S. N. L.

*Esta y otras varias obras,
de todas clases, se hallarán
en Cádiz en la librería de Hor-
tal y Compañía, plazuela de
S. Agustín.*

José Angel Benavides.

1080046405

260

24564147

JOANNIS DEVOTI,

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA

EPISCOPI ANANIENSIS,

INSTITUTIONUM

CANONICARUM.

LIBRI IV.

TOMUS PRIMUS. *244. f.*

EDITIO NOVA, ETIAM IPSIS ROMANIS EDITIONIBUS
REVERA CORRECTIOR, ATQUE EMENDATIO.

M. S. C.

MATRITI: MDCCCII.

EXCUDERAT KAYMUNDUS ROLLE

Superiorum Facultate.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
CENTRO DE INVESTIGACIONES Y BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
4-77-83 MICROFILMEADO R=55-

38197

K96
048

Tunc enim status membrorum integer manet, si caput Fidei nulla pulset injuria, & Canonum maneat incolumis, atque intemerata semper auctoritas.

S. GREGORIUS M. lib. 13. epist. 37. ad JOANNEM PANORMITANUM EPISCOPUM, col. 1244. tom. 2. ed. Maurin. Paris. 1705.

7-112

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON
135917

RECIBIDO EN LA BIBLIOTECA PUBLICA DEL ESTADO DE NUEVO LEON
EL DIA 10 DE ABRIL DE 1917

PIO SEXTO,

P. O. M.

JOANNES EPISCOPUS ANANIENSIS,

FELICITATEM.

Cum Canonice Institutiones, quas tribus ab hinc annis in amplissimo tuo nomine evulgavi, PIE PONTIFEX OPTIME MAXIME, multi non tantum ex nostris, sed etiam ex exteris regionibus studiose conquirent, & nulla prorsus earum essent exemplaria, quae ab ipsis comparari possent, eas iterum typis edere cons-

titui. Dedi autem in primis operam, ut nova hec editio multis in locis valde aucta, & emendata prodiret, & ideo que pridem à me scripta paulo juniorius, & forte etiam indiligentius fuerant, ea multo uberius, & accuratius excutienda, explicanda, emulcanda curavi. Tuum est totum hoc opus, Pontifex sapientissime, quandoquidem tuis habuit auspiciis initium, cursum, exitum, & ideo pati, ut quod primum in manus hominum sub tuo nomine emisi, idem nunc diligentius recognoscitur, amplificatum, emendatum cum ejusdem amplissimi nominis inscriptione divulgem. Beneficio singulari tuo, amplificato, emendatum cum ejusdem amplissimi nominis inscriptione divulgem. Beneficio singulari tuo, non merito aliquo meo, Ananensis Ecclesie creatus Episcopus, jam pridem edere debuisses publicam aliquam animi significationem, unde omnes intelligerent, quam tibi obstrictus, devinctusque sim memoria beneficiorum sempiterna. Quod si usque ad hoc tempus distuli, rogo obtestor te, ne id potius mihi vitio vertendum, quam Episcopalis curis, atque laboribus, qui me sane hactenus occupatum, impeditumque tenuerunt, tribuendum putes. Sentio equidem, Beatissime Pater, quam tenuis sis, & minime par immortalibus in me beneficiis hec grati animi testificatio, & mee me tenuitas tædet, qui non modo insigniori aliqua significatione, sed ne hoc quidem tam exiguo, quod suscepi, munere tantam prosequi beneficentiam nequeam. Quamquam in summo isto, rebusque humanis longe excelsiore Dignitatis loco, eoquod non à me dico, sed à quovis demum homine, quantavis facultate præstante, suscipi, efficique potest, quod tuis responderi beneficiis posse aliquo modo videatur? Quod si, cum gratia referri tanta non potest, tanta debetur, habenda saltem est, quantam maximam animus capere potest, ego certe, qui hujus habenda, prædicanda, præ neque ferenda gratia studio concedam nemini, non magnopere eo nomine mi-

hi laborandum esse videor, cur ampliorem facultatem requiram. Accipe igitur novis nunc curis auctas, diligentiusque recognitas Canonicas Institutiones, que etiam hoc tibi nomine debentur, quod magno illis adjumento fuerunt tua illa scripta immortalia, que ad tuendam, atque amplificandam Religionem, pacemque Ecclesie restituendam diffusissimis his temporibus in lucem evasisti, & quorum doctrinam, gravitatem, sapientiam omnes admirantur. Nam ex iis multa ego derivavi in meas Institutiones, itaque effecti, ut tenuitas mea sustentaretur lumine ingenii, & doctrine tuæ. Atque hæc quidem scripta quamquam omnes avidissime legant, & admirentur, tamen sæpe cogunt metuere, ne quid detrahat ex valetudine tua (quæ nobis ipsa lucis usura clarior, & pretiosior est) in tot tantisque rebus occupatio tam assidua, tamque vehementis, ut ne illud quidem intermittas tempus, quod somno, & quieti concessum est. Facis id quidem pro excellenti natura tua, & pro ardore quo raperis, eximio, & singulari tuendæ, fovendæque rerum Ecclesie, ut quod operibus præstas, scriptis quoque perficias, & posteritas utrorumque memoriam immortalitatis memoria prosequatur. Sed tamen qui te amant (amant autem, mihi crede, omnes) cum te videant nihil recusare studii, laboris, periculorum, ut tot, ac tanta negotia sustineas, non possunt non esse solliciti de te, cujus vitam perpetuam esse velent, cum tibi perpetuam optare vitam idem sit, ac optare nobis perpetuam felicitatem. Sed quoniam hæc lege hic omnes ingredimur, ut aliquando discedamus, neque nobis pro tua singulare virtuti licet singularem in te uno conditionem postulare, saltem ut in his gravissimis occupationibus integra valetudine utaris, ac te præsentem quam diutissime perfruamur, supplices à Deo petimus, idque pro summa ejus in

nos clementia impetraturos confidimus. Sani hæc communia omnium vota, quibus equidem insistens nulum faciam Deum orandi, & obsecrandi finem, ut te, Beatissime Pater, quam diutissime icolumem, sospitemque conservet, efficiatque sua ope, ut tandem capias fructus uberrimos, ac jucundissimos laborum, & vigiliarum tuarum, Ecclesiæ pacem, & tranquillitatem.

P R Æ F A T I O

VII

AD CUPIDAM SACRORUM CANONUM JUVENTUTEM.

Omnia fere ætas magnam effudit copiam Scripturarum, qui Juris Canonici Institutiones mandarunt litteris, sed inter eos vix illum invenimus, cujus scripta usui possint esse vobis, Optimi Adolescentes, in quos erudiendos omnes nostras curas, & cogitationes conferre debemus. Quidam enim ita inopes, & jejuni sunt, ut ossa solum, non sanguinem videantur tradere ecclesiasticæ jurisprudentiæ; quidam obruant ingenia nimia rerum copia, & varietate, atque intempestivis, verbosisque quæstionibus, quas cum ipsis principiis absurde confundunt, adeo ut nosci interdum vix, plerumque autem ne vix quidem possit, quid pro certo summendum, quid dubium, controversumque sit; quidam nullum sibi negotium sumunt de causis rerum, & memoria vetustatis; quidam denique ita eruditionis studio rapiuntur, ut ad antiquitatem, atque ad omnem rerum excurrentes originem prope obliviscantur recentiorum ætatum. Nos omnes studuimus declinare scopulos, ad quos ceteros offendisse novimus. Quantum effecerimus; aliorum sit judicium, conatos certe esse præ nobis ferimus. Nam nostris Institutionibus complexi sumus antiquam, mediam, novam Ecclesiæ disciplinam, atque uno in conspectu posuimus non tantum vetustas leges, quæ Juris corpore continentur, sed etiam Canones Tridentinos, & constitutiones recentiorum Pontificum, & responsa, quæ à Sacris Cardinalium Consiliis, quas Congregationes vocant, in dies emittuntur. Initium duximus à Prolegomenis, quibus Juris Ecclesiastici fontes patefecimus, ac celebriores explicavimus collectiones, quæ ab Ecclesiæ incunabilis usque ad hanc nostram ætatem in manus hominum pervenerunt. Neque enim recentiorum collectionum, quibus nunc in Scholis, & in

Fore utimur, vim, & rationem scire, ac tenere possumus; nisi primum antiquiores, unde ille ductæ, excerptæque sunt, cognoscantur. Explicatis autem collectionibus, ad rem ipsam accedimus, quam pluribus, uti mos est, titulis comprehendimus universam. Quorum in partitione titulorum eum ordinem sequuti fuimus, qui nobis commodior, atque concinnior videbatur; quin etiam titulos secuimus in partes, ut quasi in genera digereremus Ecclesiasticam Jurisprudentiam, deinde eorum generum quasi quædam membra disperiremus. Nam nisi adolescentes, qui nunc primum in viam ingrediuntur, accuratam habeant, & simplicem, unoque in conspectu positam rerum divisionem, nunquam in suis studiis progressus facere possunt, & sæpe fracti, ac debilitati mentu propter rerum obscuritatem, voluntatem discendi simul cum spe perdiscendi abiciunt.

Et quoniam ornatur Jurisprudentia eruditione primum, & quasi colore quodam, & succo suo, idcirco nos rerum origines investigare curavimus, atque hausimus ex fontibus Ecclesiasticæ Historiæ ea, quæ ad rem nostram ita pertinere arbitrabamur, ut non irruisse in alienum locum, sed in suum immigrasse viderentur. Ita scilicet operam dedimus, ut vobis paaderemus viam non solum ad forensem peritiam, verum etiam ad omnem interiorem, atque reconditam Ecclesiasticam Jurisprudentiam. Volo enim talibus doctrinis excoli vestros animos, ut habeatis adjumenta, quibus instructi sacram jurisdictionem, ac jura certissima Sedis Apostolicæ plane compertæ, atque explorata habeatis. Obruimur copia Scriptorum, quibus duo tantum proposita fuisse videntur, alterum ut vos in errores rapiant, alterum ut in Ecclesiæ caput Romanum Pontificem virus evomant acerbatis suæ. Quorum è numero nescio equidem, an post Bohemerum, Thomasiuum, ceteros hæreticòs, ullus sit, qui Eybelio antefereendus videatur. Homo videlicet, qui ausus est improbare

confessionem, quam aure excipit Sacerdos, ut noscat crimina, de quibus iudicium ferre debet (a), qui gravissimus error merito damnatus est (b), facile intelligitis, quantum valeat in rebus Ecclesiasticis, & quas juris Canonici Institutiones scriptitare poterit. Hujus hominis scripta, & cetera similia, quæ merito damnata sunt iudicio verissimo Sedis Apostolicæ, vitanda, & fugienda vobis sunt diligenter, ne vos admisceatis, atque implicetis erroribus, quibus facile vestra hæc ætas infici potest imprudens, & qui postea difficilius ex animis effluunt, cum semel infusi sunt. Horum quoque Scriptorum à nobis facta est interdum mentio in nostris Institutionibus (quod tamen parce, & continenter fecimus) sed quidquid in iis erat, quod vobis compertum esse oporteret, id totum nos hausimus, atque expressimus, indeque in nostra scripta derivavimus. Quod eo mihi prædicendum fuit, ne quis forte vestrum curiosus velit scripta ipsa evolvere damnatorum Auctorum, quorum à nobis injecta mentio est. Principio eos legere nefas est, nisi primum venia à Sede Apostolica impetrata sit; deinde illi etiam, qui hanc facultatem obtinuerunt, caveant diligenter, ne iis legendis animum tenerum prævis opinionibus imbuant, hauriantque errores, quibus illi undique referti sunt. Magna nobis, divina ope, copia est librorum optimorum: hos sine periculo legite, atque perlegite, & per religiosi itineris vias, ac veritatis semitas, quas universa tenet Ecclesia, gradientes, magis magisque hæreticorum devia, & diabolica calcate figmenta (c).

(a) Vid. Conc. Trident. Sess. 14. cap. 5. de Sacram. penit.

(b) Determini Eybelli titulus latine redditus est: Quid continent documenta antiquitatis Christianæ de auriculari Confessione ab Eybel. Vindobonæ 1784.: cum vero damnavit optimus, ac sapientissimus Pontifex PIUS VI. Apostolicis literis Mediator Dei datis die 11. Novembris 1784. Ipsius autem Eybelli Introductionem in jus Ecclesiasticum Catholicorum damnavit Sac. Indicis Congregatio die 16. Februarii ejusdem anni.

(c) Verba hæc sunt S. Maximi Taurinensis Hom. 9. int. hys-

Reliquum est, ut aliquid dicam de notis, quibus Institutiones has meas illustrandas curavi: quoniam hæc in primis earum scribendarum ratio, & hoc propositum fuit. Nimirum Institutiones tantum certis constare principiis, ac modicis regionibus circumscriptæ esse debent, & quæstiones suam in iis locum habent nullum. Quare nos ita Textum conscripsimus, ut in eo, quantum nostræ patiebantur vires, neque aliquid abesset, quod proprium esset Institutionum, neque redundaret. Sed quæ in Textu strictim exposita sunt, ea in Academiis viva voce Doctoris in lucem proferantur, latiusque explicantur; & tunc res omnis accuratius expenditur, atque etiam attinguntur quæstiones, quæ scitu utiliores esse videantur, ut ita una cum seminibus propagando quoque studiosis, atque seges occurrat materiarum. Id nos in notis præstitimus, ubi non tantum indicavimus locos, unde sumpta sunt ea, quæ in Textu traduntur, sed etiam in magis abditam, ac penetralem jurisprudentiam excurrere, & præcipuas etiam quæstiones attingere voluimus, ut postquam cum iis primarum, ac certarum rerum genera ipsa didicistis, reliqua non incommode persequamini. Quod si quis copia, & varietate rerum, quæ in notis disputantur, impediri se putet, à discendoque deterreri, is licet hinc, quantum ei videbitur, circumcidat, atque amputet, tamen Textus sobrietate contentus habeat, quod ad instituendos juvenes accommodatum est. Quamobrem pergite, ut facitis, optimi adolescentes, atque ad hæc studia contendite, ut & vobis honori, & Reipublicæ utilitati esse possitis, ac magis commendemini SANCTISSIMO PRINCIPIS, cujus exquisita doctrina, intelligens iudicium, effusa in litteras beneficentia vos ad hæc studia cohortatur.

mal., cujus egregia opera, & reliqua adhuc latentia, ut plus prodescent, diligenter recognosci, splendideque, ac magnifice in lucem edi curavit SANCTISSIMUS D. N. PIUS VI.

APPROBATIONES

quæ hujus operis secundæ editioni Romæ claritæ fuerunt.

Jussu à Rmo. P. Magistro S. P. A. legi primum totum *Institutionum Canoniarum* Cl. Viri Joannis Devoti, olim Advocati, & Antecessoris Romani, nuper ad Episcopatum Anagninum à PIO-SEXTO P. M. evecti; quod opus, exemplaribus universis cito distractis, iterum typis evulgatur nonnullis correctionibus, & additamentis doctissimi Auctoris. Nihil adversum regulis fidei, aut bonis moribus invenire est in hoc primo volumine; quam vero omnia, quæ in eo tradita sunt, omnigena eruditione; & juris ecclesiastici peritia redundent, adeo novit Litteraria Respublica, ut meis laudationibus celebratissimi operis famam augeri vix posse credam. Romæ ex *Ædibus Magnæ Curie Innocentiæ III. Non. Jul. MDCCXCII.*

*N. Riganti Majoris Presidentiæ Abbr.
& AC. in Civilibus Locumtenens.*

Institutiones juris ecclesiastici V. Cl. Joannis Devoti nunc Episcopi Anagnini cum primum in lucem prodierunt typis Romanis anno 1785, tanta omnium acclamatione exceptæ fuerunt, ut aucto in dies requirementum numero, brevi exemplaria defecerint, aliaque cadere necesse visum fuerit: id vero accidit percommode; eam enim occasionem arripuit Præsul præclarissimus opus suum retractandi, pluraque sparsim adjiciendi uberiori adolescentium in re canonica eruditioni opportunissima. Quæ porro in vulgatis jam exemplaribus continebantur, ea præstantissimorum virorum iudicio probata, tum publico testimonio celebrata, meo certe calculo non indigent ut iterum imprimantur: quæ vero nova huic primo volumini aspersa sunt, mandante Rmo. S. P. A. Magistro cum attente perlegerim, ea ex purioris doctrinæ fontibus haus-

ra, & selectissima eruditione referta mihi videntur, proindeque dignissima quæ publici juris fiant. Datum Romæ pridie Idus Sept. anni MDCCXCII.

D. Coppola Proton. Apostolicus, & Rit. C. Secretarius.

Opus, quod primo editum tanto plausu ab eruditissimis Viris exceptum est, modo Scriptore ab ipso Cl. V. Joanne Devoti Episcopo Anagnino expulsum, auctum, perfectum non equidem dubito, quin cusum denuo rei literariæ publicæ majori ornamento sit, prasidioque futurum. Dabam Romæ VI. Id. Sept. MDCCXCII.

J. Castillioneus Proton. Apost. Apostolicæ Penit. Litterarum Corrector, & S. Congr. Boni Regiminis à Secretis.

PROLEGOMENA

CAPUT I.

DE ECCLESIA, EJUSQUE NATURA, ET CHARACTERIBUS.

I. Juris definitio.	VIII. IX. X. Vis, & ratio potestatis ecclesiasticæ.
II. Divisio.	XI. Ecclesiæ signa. Ea una est.
III. Ecclesiæ institutio.	XII. Sancta, Catholica, Apostolica.
IV. Definitio, & natura.	XIII. & XIV. Ecclesia Romana.
V. Imperium, & administratio.	XV. Pseudo-Ecclesiæ hæreticorum.
VI. Ea Respublica est à civili distincta.	
VII. Distinctio ecclesiasticæ, & civilis potestatis.	

§. I.

Juris nomen sive à *justitia* factum est (1), sive à *jubendo*, quoniam Majores nostri jura dicebant *jusa*, aut *jussa* (2), quod ea continerent, quæ jusset Populus. Ejus autem non una est significatio. Nam et quod æquum, bonumque est, ac rationi consentaneum (3), et artem ipsam æqui atque boni (4), et legitimam quid habendi, ac retinendi potestatem (5) jus appellamus. Nobis hoc loco jus est collectio legum, ac regularum, quibus utitur humanum genus, ut justa, et injusta distinguat. Nam ad justitiam recte gerendam leges pertinent, et omnes in commune bonum sunt.

(1) Isidorus Hispalensis. *etymol. lib. 5. cap. 3. pag. 57. edit. Paris. 1601. Leg. 1. ff. de just. et jur.*

(2) Festus de verb. signif. lib. 10. verb. *jussa* pag. 200. edit. Paris 1681.

(3) Terentius *Heautontim. act. 4. scen. 1. vers. 29. p. 380. edit. Lugd. Batav. an. 1657. Quid cum illis agas, qui neque*